

Landsmåls- och Folkminnesarkivet
Uppsala

du 139

OM BONDGÅRDARNAS HANDELSFÖRBINDELSER.

Genom nedanstående frågor avses att få besked om, vilka de vanligaste handelsförbindelserna voro för bondgårdarna på Eder ort under 1880-talet. Det gäller alltså att göra klart, vilka främmande platser (städer, köpingar, byar, marknader och andra handelsplatser), som bönderna från Eder ort brukade besöka för att försälja eller bortbyta gårdens produkter (av nedan angivna slag) samt inköpa eller tillbyta sig gårdens behov av vissa varor.

Då mellanhänder förmedlade varuutbytet, skall detta noga anmärkas. Sålunda skall det uppgivas, om uppköpare i bondgårdarna uppköpte här ifrågavarande varor, samt om möjligt, vart de uppköpta varornanärmast fördes av uppköparna. Vidare är det nödvändigt att få veta om bönderna (när det gäller nedan angivna varor) handlade med den egna byns eller ortens handlare. Angiv noga var de gårdar eller den by, som uppteckningen avser, är belägen liksom även belägenheten av de orter, som besöktes.

1. Hur brukade de gårdar på Eder ort, som producerade mera smör än vad som användes i det egna hushållet, sälja eller mot varor utbyta sitt smör? Uppgiv vart man begav sig med smöret, om man bytte bort smöret mot varor i handelsbod (var var denna belägen?), om man sålde det på torget (i vilken stad och på vilket torg där?), om man sålde det vid herrgården (vilken?), bruket (vilket?), till vissa familjer i städerna. Uppgiv om man lät grannen eller någon för flera gårdar gemensam förtroendemän föra det till viss stad eller viss marknad för att där sälja det. Kom uppköpare till gården och tillhandlade sig smöret?

2. Lämna utförliga uppgifter (på sätt som ovan sagts om smöret) om avyttringen av gårdens produktion av ost.

3. Om gårdarna hade överskott av säd (eller mjöl), hur avyttrades detta överskott? Sålde gårdens överskott av säd vid kvarnen och var var denna belägen? Hade gården egen kvarn eller kvarn i samägo med grannar? Var var denna kvarn belägen?

4. Varifrån hämtade (genom köp eller byte av varor eller som ersättning för utfört arbete) de gårdar, som ej hade nog av egen

sädesproduktion, sitt husbehov av säd eller mjöl? Varifrån hämtades (genom köp etc.) säd till utsäde?

5. Hur avyttrades gårdens avel av djur (vart såldes hästar, kor, kalvar, stutar, svin, får, getter, renar) levande eller på gården slaktade? Beskriv uppköparens verksamhet, oxdrifter etc.

6. Funnos gårdar eller småställen i orten, där man brukade fånga (snara) eller skjuta fågel (ripa, tjäder etc.) samt sälja eller byta bort denna fågel? Vart fördes denna fågel, till vem såldes den?

7. Funnos gårdar eller ställen i orten, där man brukade regelbundet fiska och avyttra fisken? Vart såldes fisken?

8. Funnos på orten gårdar eller ställen, som försålde egen produkt av tjära eller träkol eller ved eller virke från egen skog? Hur (vart) avyttrades dessa produkter.

9. Funnos gårdar i orten som odlade lin för eget behov eller för avsalu? I senare fall, vart såldes linet eller de av linet eventuellt framställda linnevarorna?

10. Hur (varifrån) erhöilo bondgårdarna på orten sitt husbehov av salt?

11. Hur (varifrån) skaffade man sig vid giftermål vigselringen?

12. Vilken kyrka besöktes vid helgerna? På vilken kyrkogård begrovos de döda?

Kontrollera att varje fråga har blivit besvarad så fullständigt som möjligt.

Då avsikten med frågelistan är att få klarhet i bondgårdarnas viktigaste handelsförbindelser under 1880-talet, be vi Eder komplettera Edert svar, om så är behöfligt, även med uppgifter som ej direkt beröras av frågorna ovan.
